

2018. gada 18. oktobra vadošās iestādes (VI) skaidrojumi par 2007.-2013.gada plānošanas perioda pēcuzraudzību

Nr. p.k.	Situācijas 2007.-2013.gada plānošanas perioda pēcuzraudzības laikā	VI informācija/skaidrojumi
1	Projektos izvirzīto mērķu un rādītāju daļēja sasniegšana	<p>Ja atbildīgā/sadarbības¹ (AI/SI) iestāde secina, ka projektos izvirzītie mērķi un rādītāji tiek sasniegti tikai daļējā apmērā, attiecīgi jāvērtē nepieciešamība piemērot finanšu korekciju atbilstoši VI vadlīnijām 10.10. “Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu Eiropas Savienības struktūrfondu, Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta, Latvijas un Šveices sadarbības programmas finansētajos projektos” (skatīt vadlīniju 2. pielikuma 6. punktu, pieejams Eiropas Savienības (ES) fondu tīmekļa vietnē: www.esfondi.lv → Iepriekšējie periodi → 2007.-2013.g. plānošanas periods → Ieviešana → vadlīnijas, metodikas un skaidrojumi → Finanšu korekciju piemērošana; http://www.esfondi.lv/proporcionalo-finansu-korekciju-piemerosana-es-fondu-projektos).</p> <p>Balstoties uz 2007. - 2013. gada plānošanas perioda pieredzi, VI aicina piemērot arī aktuālo izpratni, kas iestrādāta spēkā esošajās VI vadlīnijās² 2.7 “Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu, ziņošanu par Eiropas Savienības fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām, neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014. - 2020. gada plānošanas periodā” (skatīt vadlīniju 5. pielikuma 1. punktu, pieejams ES fondu tīmekļa vietnē: www.esfondi.lv → ES fondi 2014 – 2020 → vadlīnijas un skaidrojumi; http://www.esfondi.lv/vadlinijas--skaidrojumi).</p> <p>AI/SI katrs gadījums ir jāvērtē individuāli, ņemot vērā Ministru kabineta (MK) noteikumus noteikto, projekta mērķi, noslēgtā līguma par projekta īstenošanu nosacījumus un ietekmi uz izmaksāto finansējumu, un citus objektīvi pamatotus apsvērumus, vai novirzes no mērķa vērtībām ir tādas, par kurām būtu piemērojama finanšu korekcija. Izvērtējumiem un pieņemtajiem lēmumiem ar argumentāciju ir jābūt pietiekoši dokumentētiem un izsekojamiem arī trešajām personām.</p> <p>Nepieciešamības gadījumā, kad AI/SI atbilstoši kompetencei rodas pamatotas šaubas par pareiza lēmuma pieņemšanu kādā situācijā, tad AI/SI tiek aicinātas informēt VI par situāciju, sniedzot konkrētu analīzi, savu vērtējumu un priekšlikumu rīcībai, lai VI varētu sniegt pilnvērtīgu viedokli par iespējamo rīcību.</p>

¹ Atbildīgā iestāde vai sadarbības iestāde ir līguma ar finansējuma saņēmēju slēdzējierīcība, kas nodrošina 2007. - 2013. gada perioda projektu pēcuzraudzību, vai iestāde saskaņā ar MK noteikumiem vai citiem saistošiem dokumentiem, kur noteikts konkrēts pienākums, funkcija atbilstoši kompetencei. Šī skaidrojuma kontekstā vienkāršoti lietots AI/SI.

² Aktualizētas 22.08.2017., variants Nr.4

Nr. p.k.	Situācijas 2007.-2013.gada plānošanas perioda pēcuzraudzības laikā	VI informācija/skaidrojumi
2	Ieņēmumu gūšana projektos un uzraudzība pēcuzraudzības periodā	<p>1. Saskaņā ar Regulas Nr. 1083/2006³ 57. pantu projektu pēcuzraudzības periods ir pieci gadi, ja MK noteikumi par aktivitātes ieviešanu nenosaka citu (piem., trīs gadi) termiņu pēcuzraudzības periodam (turpmāk arī – pēcuzraudzības laiks).</p> <p>Attiecīgi pēcuzraudzības laikā <u>projektu īstenotājiem ir jāturpina projektu darbība atbilstoši projekta līgumam un sasniegtajiem mērķiem, nodrošinot arī, ka ar projekta darbību saistītie ieņēmumi, naudas plūsma, aktīvi un pasīvi grāmatvedības uzskaitē ir identificējami, nodalīti no pārējās saimnieciskās darbības, t.i. trešajām pusēm izsekojami un pārbaudāmi.</u></p> <p><u>AI/SI atbilstoši kompetencei jāveic projektu pēcuzraudzības pasākumi, t.sk. ieņēmumu uzraudzība⁴, ja tādi projektā tiek gūti, no būtisku pārmaiņu⁵ viedokļa.</u></p> <p>2. 2007. - 2013. gada perioda slēgšanas procesā Eiropas Komisija (EK) ir skaidrojusi (skaidrojumi pieejami ES fondu tīmekļa vietnē: www.esfondi.lv → Iepriekšējie periodi → 2007.-2013.g. plānošanas periods → Perioda slēgšana; apakšsadaļā “EK pamatnostādnes un skaidrojumi” dokumentu “Atbilžu apkopojums”, 125.punkts; http://www.esfondi.lv/es-fondu-slegsana), ka projektos, uz kuriem ir attiecināmi komercdarbības atbalsta nosacījumi, arī pēc noslēguma dokumentācijas iesniegšanas EK (pēc 31.03.2017.) ir pienākums līdz pēcuzraudzības laika beigām veikt projektos gūto ieņēmumu aprēķinus un, ja konstatēta pārmaksa, ar lēmumu par neatbilstību atgūt pārmaksātos līdzekļus.</p> <p>3. Ja rodas situācija, ka projektā sākotnēji nebija plānota nekāda saimnieciska darbība un tas nav paredzēts MK noteikumos par aktivitātes ieviešanu, ne arī projekta līgumā, bet pēc projekta pabeigšanas (pēcuzraudzības laikā) īstenotājs tomēr plāno vai veic kāda veida saimniecisku darbību, gūst ieņēmumus, izmantojot projekta infrastruktūru, tad AI/SI jāizvērtē, kādā⁶, kādam mērķim un kādā apjomā ir plānota vai tiek veikta saimnieciskā darbība. ES fondu regulējuma pēcuzraudzības nosacījumu kontekstā AI/SI jāvērtē situācija</p>

³ Komisijas Regula (EK) Nr.1828/2006 kas paredz noteikumus par to, kā īstenot Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1080/2006 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu

⁴ Regulas Nr. 1083/2006 55. pants nosaka, ka projektos gūtie ieņēmumi bija jāatgūst līdz noslēguma dokumentācijas iesniegšanai EK (līdz 31.03.2017.). 2007-2013. gada perioda slēgšanas procesā VI aicināja (06.01.2017. VI e-pasts) AI/SI informēt par riskantajiem projektiem ar ietekmi uz noslēguma deklarācijā iekļautajiem izdevumiem, t.sk. vērša uzmanību uz ieņēmumus nesošiem projektiem, aprēķinu veikšanu līdz noslēguma dokumentācijas iesniegšanai EK. Saistībā ar ieņēmumus nesošiem projektiem no AI/SI netika pieteikti riskantie gadījumi, tādējādi ir uzskatāms, ka iestādes ir veikušas visas nepieciešamās darbības pārmaksāto līdzekļu atgūšanā, ja attiecināms, līdz noslēguma dokumentācijas iesniegšanai EK

⁵ Vairāk informācija par pieņēmumu, kas uzskatāms par būtiskām pārmaiņām, ir atrodama SIA “DEA Baltika” izstrādātajā metodoloģijā “Metodoloģiska rokasgrāmata par būtiskām pārmaiņām, kas tiek veiktas projektos piecu gadu laikā no pēdējā maksājuma veikšanas” <http://m.esfondi.lv/upload/01-strukturfondi/petijumi/rokasgramata-100708-final.pdf>

⁶ Svarīgi šajos gadījumos ir saprast, kāda saimnieciskā darbība tiek veikta, proti, papildinošā vai saimnieciskā darbība, kas nav saistīta ar nesaimnieciskās infrastruktūras pamatmērķi.

Nr. p.k.	Situācijas 2007.-2013.gada plānošanas perioda pēcuzraudzības laikā	VI informācija/skaidrojumi
		<p>(1) no būtisku pārmaiņu aspekta, t.i. primāri, vai vispār plānotās vai veiktās izmaiņas projektā ir pieļaujamas no mērķu sasniegšanas vai citiem kritērijiem; (2) atbilstība valsts atbalsta nosacījumiem. Attiecīgi turpmāk šajā skaidrojumā ir aprakstītas iespējamās situācijas un rīcība no valsts atbalsta nosacījumu viedokļa, pieņemot, ka AI/SI primāri lemj par izmaiņu pieļaujamību pēc būtības. Skaidrojums sniegts par situāciju, kad projektā izmaiņas ir jau notikušas bez iepriekšēja AI/SI saskaņojuma, t.i. kad ir jau noticis fakts. Vienlaikus pēc būtības skaidrojums jāņem vērā vispārīgi, t.i., kad finansējuma saņēmējs vēršas AI/SI ar lūgumu atļaut konkrētās izmaiņas projektā pēcuzraudzības periodā. AI/SI jāvērtē situācija, t.i. ir vai nav risks pieļaut kādu neatbilstību, par ko būtu jāpiemēro finanšu korekcija, jāatgūst sniegtais atbalsts u.tml. Attiecīgi iestādes var secināt, ka saskaņojums prasītajām izmaiņām ir vai nav sniedzams.</p> <p>Iespējamie pamatscenāriji:</p> <p>a. No komercdarbības atbalsta viedokļa 2014. - 2020. gada periodā atsevišķās jomās ir atļauts veikt papildinošu saimniecisku darbību 20 % apmērā no infrastruktūras gada jaudas platības, laika vai finanšu izteiksmē, tādējādi nodrošinot, ka projekts kopumā <u>netiek kvalificēts kā saimnieciskās darbības projekts</u> un ka sniegtais atbalsts tam netiek kvalificēts kā komercdarbības atbalsts. <u>Atsevišķos gadījumos (kad MK noteikumos tas paredzēts) šo pieeju var attiecināt uz 2007. - 2013. gada periodu. Šādā gadījumā saskaņā ar EK sniegto skaidrojumu uzraudzības periods ir attiecīgās infrastruktūras amortizācijas periods, nevis trīs/pieci gadi.</u></p> <p>Ja projekta pieteikumā nebija paredzēta saimnieciskās darbības veikšanas iespēja ierobežotā apmērā, taču to plāno vai ir veikta un <u>nepārsniedz pieļaujamo 20 % robežu</u>, tad <u>šāda situācija būtu pieļaujama un piešķirtais finansējums nav jāatgūst⁷</u>, bet vienlaikus jāievēro nosacījumi par gūto ieņēmumu novirzīšanu⁸, piemēram, projekta nesaimnieciskajai pamatdarbībai. Jāņem vērā, ka izmaiņām projektā ir jābūt atbilstošām nacionālajiem normatīviem, tādējādi būtu jāveic MK noteikumu grozījumi, iekļaujot tajos papildinošas saimnieciskas darbības iespēju, un projekta līguma grozījumi.</p> <p>b. Ja saimnieciskā darbība nekvalificējas kā papildinoša saimnieciskā darbība vai arī ja projekta īstenotājs, veicot papildinošo saimniecisko darbību, pārsniedz pieļaujamo 20</p>

⁷ Šis papildinošās saimnieciskās darbības nosacījums jāievēro visā projekta dzīves cikla laikā, līdz ar to arī projekta pēcuzraudzība jāveic visā projekta dzīves cikla laikā.

⁸ Komisijas paziņojuma par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (2016/C 262/01) 212. punkts

Nr. p.k.	Situācijas 2007.-2013.gada plānošanas perioda pēcuzraudzības laikā	VI informācija/skaidrojumi
		<p>% robežu, ir jāizvērtē, vai piešķirtais finansējums atbilst visām komercdarbības atbalsta raksturojošām pazīmēm⁹. <u>Ja konstatējams, ka piešķirtais finansējums neatbilst kādai no komercdarbības atbalstu raksturojošām pazīmēm, tad šāda situācija būtu pieļaujama un piešķirtais finansējums no komercdarbības atbalsta kontroles viedokļa nav jāatgūst.</u></p> <p>c. Ja piešķirtais finansējums kvalificējas kā komercdarbības atbalsts, vispirms jāvērtē, vai tam var piemērot atbilstošu komercdarbības atbalsta regulējumu. <u>Ja to var piemērot un piešķirtais atbalsts projektam nepārkāpj komercdarbības atbalsta regulējuma prasības, tad piešķirtais atbalsts no komercdarbības atbalsta kontroles viedokļa nav jāatgūst.</u> Jāņem vērā, ka šajā situācijā izmaiņām projektā ir jābūt atbilstīgām nacionālajiem normatīvajiem aktiem, attiecīgi vispirms jāveic MK noteikumu grozījumi, iekļaujot tajos komercdarbības atbalsta piešķiršanas iespēju un iekļaujot attiecīgās prasības no atbilstošā komercdarbības atbalsta regulējumā, kā arī jāveic projekta līguma grozījumi.</p> <p>d. <u>ja saimnieciskas darbības īstenošanas gadījumā augstākminētos risinājumus nav iespējams piemērot, tad ir konstatējams pārkāpums projektā, un rezultātā ir jāatgūst kopā ar procentiem atbilstoši EK noteiktajai likmei visa tā publiskā finansējuma daļa, kas izmantota saimnieciskajai darbībai (ne tikai daļa, kas pārsniedz 20% papildinošās saimnieciskās darbības gadījumā) un kurai atbalsts piešķirts, pārkāpjot komercdarbības atbalsta regulējuma prasības.</u></p> <p>Katrs gadījums ir jāizvērtē atsevišķi, lai saprastu, vai projektā ir pieļaujama papildinoša saimnieciska darbība ierobežotā apmērā vai arī saimnieciska darbība un piemērojams atbilstošs komercdarbības atbalsta regulējums. Aicinām par konkrētiem neskaidriem gadījumiem konsultēties ar atbildīgajām Finanšu ministrijas struktūrvienībām, informāciju sūtot uz e-pasta adresi: pasts@fm.gov.lv</p>
3	Ziņošana EK par atgūtām summām	<p>Lai VI varētu reizi gadā ziņot EK par neatbilstoši veikto izdevumu atgūtajām un atgūstamajām summām saskaņā ar Regulas Nr. 1083/2006 20. panta 1. punktu, AI/SI nepieciešams nodrošināt aktuālus datus vadības informācijas sistēmā (VIS).</p> <p>Pēcuzraudzības periodā VI paredz šādu rīcību atgūto maksājumu gadījumā:</p> <p>1) pēc noslēguma dokumentācijas iesniegšanas EK (31.03.2017.) VI reizi gadā (katra gada 1.ceturksnī līdz pēcuzraudzības perioda beigām) apkopo aktuālo statusu par atgūtiem un</p>

⁹ Komercedarbības atbalsta raksturojošās pazīmes ir definētas Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 5. pantā

Nr. p.k.	Situācijas 2007.-2013.gada plānošanas perioda pēcuzraudzības laikā	VI informācija/skaidrojumi
		<p>atgūstamajiem maksājumiem, nepieciešamības gadījumā saskaņojot datus ar AI/SI, un ar vēstuli informē EK;</p> <p>2) VI reizi gadā saskaņo ar EK, vai atgūtie maksājumi ir/nav jāatmaksā EK budžetā:</p> <p>a) ja neatbilstoši veiktos izdevumus iespējams segt no virssaistībām, tad EK atmaksā nav jāveic.</p> <p>b) ja virssaistības nenosedz neatbilstoši veiktos izdevumus, tad: [1] EK atsūta rēķinu; [2] VI informē AI/SI, lai ieklāno attiecīgi budžetā atbilstošu finansējumu; [3] AI/SI ieklāno atbilstoši finansējumu no 80.00.00.programmas; [4] VI informē Valsts kasi par Finanšu ministrijas rīkojumu par pārdali; [5] Valsts kase veic atmaksu EK.</p>
4	Dokumentu uzglabāšana un pieejamība	<p>26.04.2018. VI saņēma vēstuli no EK, kurā tā informē, ka visas darbības saistībā ar programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība”¹⁰ slēgšanu ir veiktas un 20.12.2017. ir datums, kurā programma ir uzskatāma par slēgtu. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 90. pantu pēc tam, kad EK ir noteikusi datumu, kurā programma tiek slēgta, sākas <u>trīs gadu periods, kurā visi projektu pamatojošie dokumenti par attiecīgās darbības programmas izdevumiem un revīzijām ir jābūt pieejamiem EK un Revīzijas palātai.</u></p> <p>Vienlaikus jāņem vērā, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 90. panta 1. punktu trīs gadu periodu var pārtraukt, vai nu tiesvedības gadījumā vai arī pēc EK pamatota pieprasījuma.</p> <p>Attiecībā uz projektiem, kuros veic papildinošu saimniecisku darbību, pēcuzraudzības periods jānodrošina visa projekta dzīves cikla laikā, attiecīgi <u>šādos gadījumos arī projekta dokumentācijas glabāšana jānodrošina līdz projekta dzīves cikla beigām.</u></p> <p>Attiecībā uz komercdarbības atbalsta projektiem, t.sk. <u>gadījumā kad atbalsts sniegts pakalpojuma ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi nodrošināšanai¹¹, komercdarbības atbalsta regulējums paredz atbalsta saņēmējam un līgumslēdzēja iestādei nodrošināt dokumentu glabāšanu desmit gadus no atbalsta piešķiršanas dienas.</u> Tas izriet no procesuālajiem nosacījumiem, kad EK var pieprasīt informāciju par sniegto atbalstu vēl desmit gadus pēc tā piešķiršanas, lai pārlicinātos, ka atbalsts sniegts kā ar Eiropas Savienības iekšējo tirgu saderīgs atbalsts¹².</p>

¹⁰ Par darbības programmu “Uzņēmējdarbība un inovācijas” un “Infrastruktūra un pakalpojumi” slēgšanu vēstules no EK vēl nav saņemtas

¹¹ Vispārējais tautsaimnieciskais nozīmes pakalpojumu sniegšanas atbalsta regulējums paredz, ka dokumentus par šādu atbalstu tikai vispārējais tautsaimnieciskais nozīmes pakalpojumu pilnvarotājs glabā 10 gadus no pilnvarojuma beigām. Gadījumā, ja AI/SI nav pilnvarotājs, tad šis nosacījums uz AI/SI nav attiecināms.

¹² Vienlaikus jāņem vērā, ka dokumentu glabāšanas termiņš nevar būt īsāks par uzraudzības periodu (skat. 7. zemsvītras atsauci)